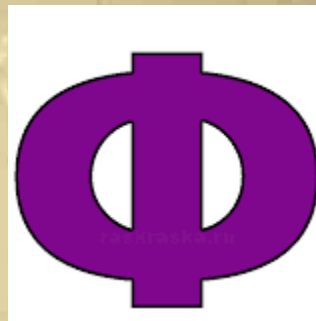

Розгадайте ребус

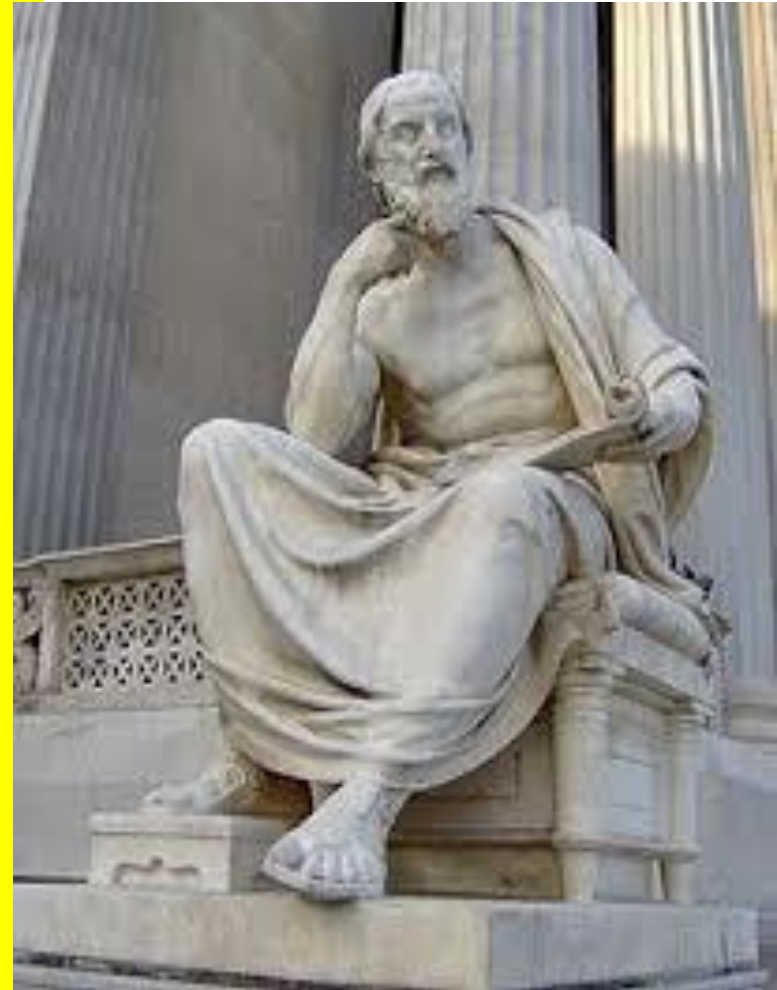
С

Я

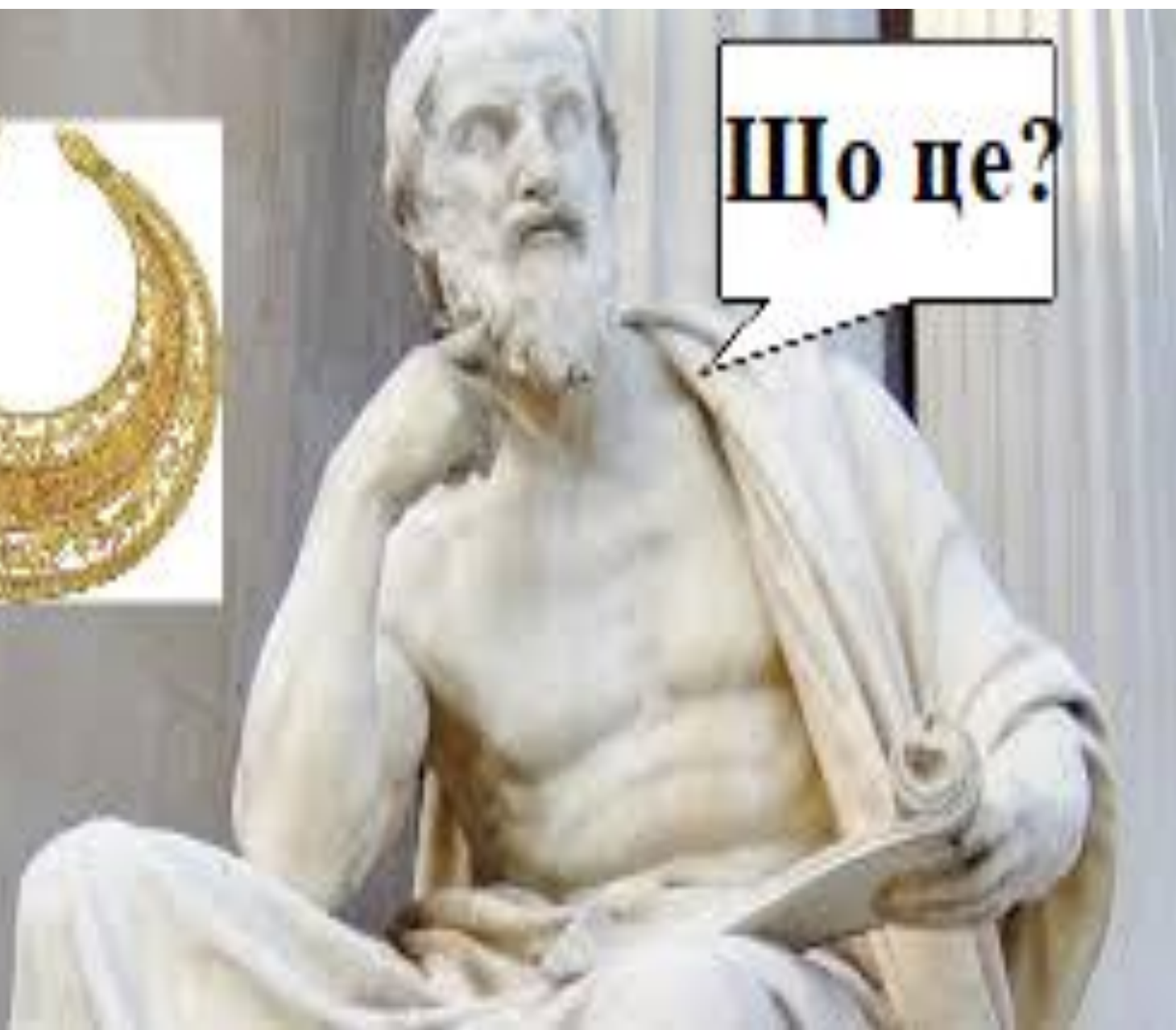

Скіфи не знали писемності й не залишили після себе рукописних пам'яток. Утім, скіфська історія оживає в писемних творах інших народів, насамперед працях давньогрецького історика-мандрівника Геродота. У 464 р. до н.е. він вирушив у тривалу подорож, протягом якої відвідав і докладно описав Передню Азію, Єгипет, острівну й материкову Грецію, а також Північне узбережжя Чорного моря. Наслідком цих мандрівок стала його знаменита праця в 9-ти книгах — «Історія».

Що це?

Скіфські кургани – піраміди степу

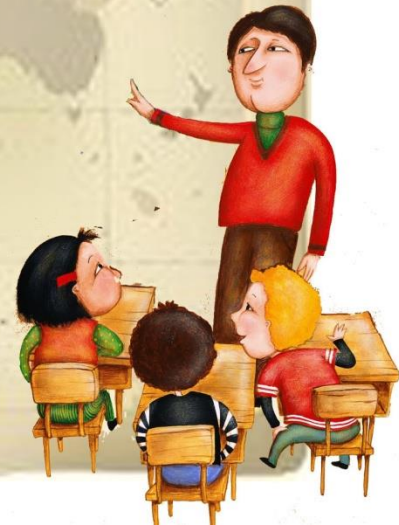
**Тема. Практичне заняття:
„Геродот про скіфів.“**

План уроку:

1. Природні умови Скіфії
2. Населення
3. Побут
4. Військове мистецтво

Геродот про природні умови Скіфії

В усій цій країні, яку я описав, зима настільки сувора, що нестерпний мороз триває вісім місяців, так що коли проллєш воду, то від цього на землі не буває болота, але коли розпалиш вогонь, може бути багнюка. Море замерзає, а також і весь Кімерійський Боспор**. І скіфи, що живуть по цей бік рову, переїжджають по льоду цілими громадами на своїх возах через протоку... А зима в тих краях не схожа на зиму, яка буває в усіх інших краях, бо там у добу дощ в не випадає багато опадів, але влітку весь час ідуть дощ . І на той час, коли в інших краях гримить грім, у них його не буває, а влітку часто гримить грім... Унаслідок такої суворої зими північні області цього материка не населені. Земля їх, являючи собою рівнину, багата травною і добре зрошена...

- Тексти Геродота подано в перекладі А. Білецького.
- ** Давня назва Керченської протоки.

Завдання: Як природні умови вплинули на життя скіфів?

Геродот про населення Скіфії

Скіфи-хлібороби сіють хліб не для власного вжитку, а на продаж... Ці племена живуть... на захід від Борисфену.

На схід від цих скіфів-хліборобів, за річкою Пантікапом*, живуть уже скіфи-кочовики, які нічого не сіють і не орють... Ці кочовики на схід займають обшир на чотирнадцять днів дороги.

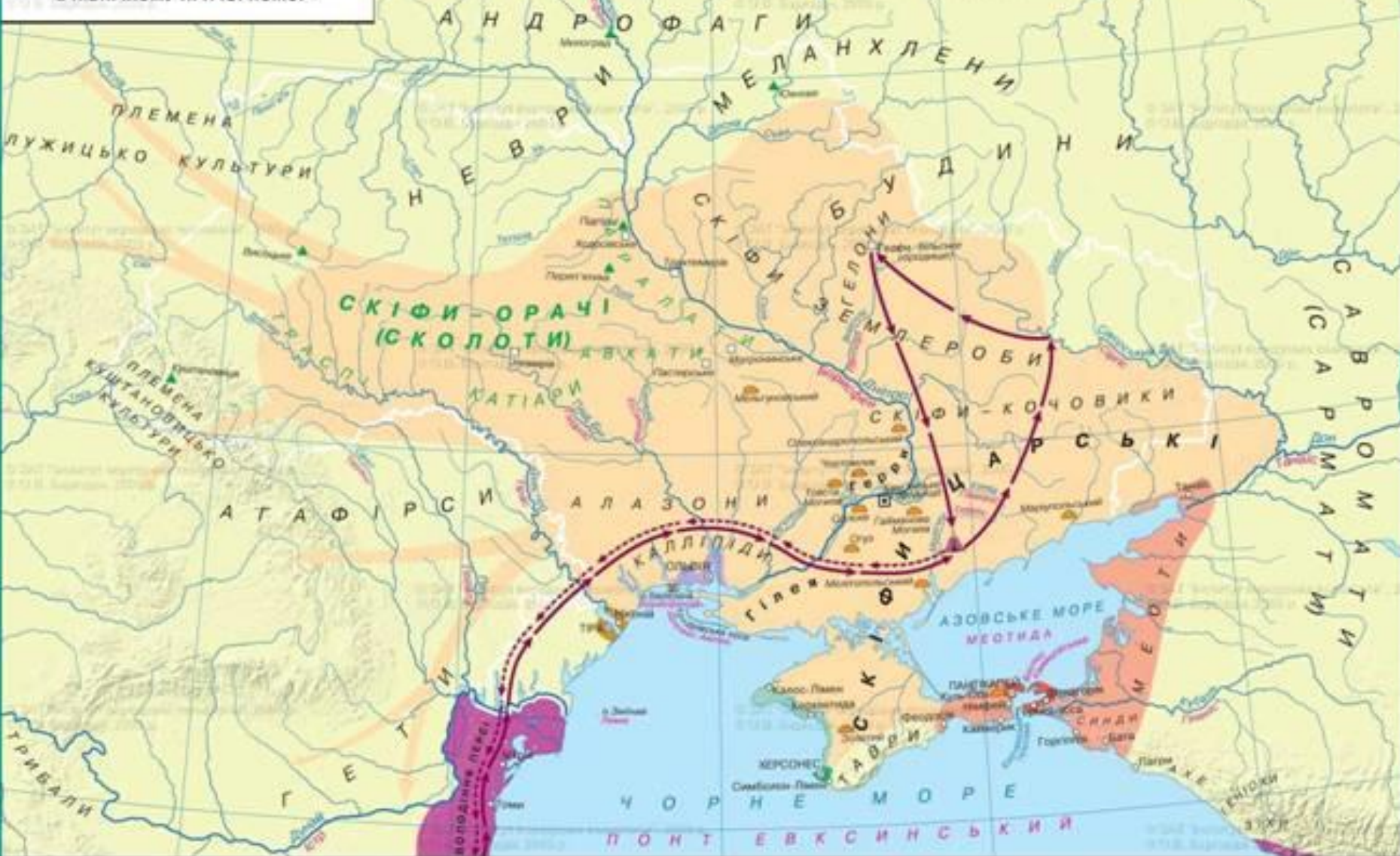
[На південний схід] простягається країна, що називається царською, і скіфи, які в ній живуть, найхоробріші та найчисленніші, і вони вважають інших скіфів своїми невільниками.

Завдання: Покажіть на карті місця розселення племен.

**ВЕЛИКА СКИФІЯ. АНТИЧНІ МІСТА-ДЕРЖАВИ
в ПІВНІЧНОМУ ПРИЧОРНОМОР'ї**

Велика Скфія у V–IV ст. до н.е.	Столиця скіфських царів	Похід першого царя Дарія проти скіфів у 513 р. до н.е.; відступ персів	Боспорська держава на початку V ст. до н.е.	Територіальне придбання Херсонескої держави в IV ст. до н.е.
Головні поселення скіфів	Скіфські кургани	Табір Дарія	Землі, придані до Босбору в IV–III ст. до н.е.	Володіння Ольвії
СКОЛОТИ: Праслов'янське плем'я	Міста з знахідками інших видатних старожитностей	Перше грецьке поселення в Північному Причорномор'ї (IV ст. до н.е.)	Володіння Херсонеса в IV ст. до н.е.	Володіння Таври
Найближчі до міста досліджені поселення			Дельфіноградські назви	

Геродот про побут скіфів

...живуть вони в кибитках, з яких найменші бувають чотириколісні, а інші — шестиколісні. Вони цілком закриті цупким матеріалом, виготовленим з вовни, і зроблені подібно до будинків: одні з двома, інші — із трьома відділами; вони непроникні ні для води, ні для снігу, ні для вітрів. У таких кибитках перебувають жінки, а чоловіки їздять верхи; за ними йдуть отари овець, стада корів і табуни коней. На одному місці залишаються стільки часу, доки вистачить трави для худоби, а коли її обмаль, переходять в іншу місцевість. Самі вони їдять варене м'ясо та «іпаку» (сир з кобилячого молока), п'ють кобиляче молоко.

Геродот про військове мистецтво скіфів

... Серед усіх відомих нам народів лише скіфи володіють одним, але най-важливішим для людського життя, мистецтвом. Воно полягає в тому, що жодному ворогу, який напав на їхню країну, вони не дають урятуватися; і ніхто не може їх наздогнати, якщо тільки самі вони не допустять цього.

Голови всіх убитих у бою скіфський воїн приносить цареві. Тому, що тільки той, хто приніс голову ворога, одержує свою частку здобичі, а інакше — нічого.

Геродот про скіфський похід перського царя Дарія I

Скіфи вирішили зовсім не давати справжнього, відкритого бою, але, поділившись на два загони, почали відступати зі своїми стадами, засипати по дорозі колодязі і джерела, винищувати рослинність.

Нарешті Дарій опинився у великій скруті. Скіфські царі... послали до Дарія вісника, який приніс йому дари: птаха, мишу, жабу і п'ять стріл... Хай самі перси, сказав вісник... зрозуміють, що означають ці дари. На думку Дарія, це означало... що скіфи складають зброю. Таку думку висловив Дарій, але думка його радника Гобрія була зовсім протилежною...

Домашнє завдання

Що ж означали подарунки скіфів?

Практична робота

1. Спираючись на матеріал, уміщений у підручнику, та використовуючи картосхему, заповніть пропуски в тексті.

Скіфи – загальна назва іракомовних народів, що з ..... населяли територію басейнів річок ....., ..., ..., ... Найбільш докладний опис Скіфії та її історії залишив нам ..... . Скіфи поділялися на ряд племен. Головним із цих племен були племена ..... . Скіфські ремісники виготовляли ..... і ..... з бронзи й заліза. Скіфи вирощували ....., ..., ...

2. Прочитайте уривок із джерела і виконайте завдання.

Геродот (V ст. до н. е.) описує обряд скіфського побратимства – клятвенно освяченого договору про дружбу: „До великої посудини вливають і змішують із кров'ю тих, із ким укладають союз, уколовши шилом або дряпнувши шкіру ножем. Після того занурюють у посудину меч, стріли, сокиру й дротик. Як це зроблять, промовляють довгу молитву, а потім п'ють із чаші й ті, хто клянеться, і найповажніші з присутніх”.

Запитання:

- 1) Укажіть назву твору, з якого наведено уривок.
- 2) Як ви вважаєте, які риси скіфів ілюструє цей уривок?

Дякую за увагу!

